

ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

УДК: 378.147:54:615.1

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.20845069>

МЕТОДИ МОТИВАЦІЇ ДО НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ЗАНЯТТЯХ ХІМІЇ В ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ АСИСТЕНТІВ ФАРМАЦЕВТІВ

Мельник Оксана Федорівна

кандидат педагогічних наук, викладач хімічних дисциплін,

Житомирський базовий фармацевтичний фаховий коледж

Житомирської обласної ради,

вулиця Чуднівська, 99, Житомир, 10005, Україна

e-mail: melnyk.ksenia@pharm.zt.ua

<https://orcid.org/0000-0001-8804-4312>

Прийнято: 12.05.2026 | Опубліковано: 30.05.2026

Анотація.

Мета. У статті досліджуються методи мотивації до навчальної діяльності, а також визначено головні чинники, які сприяють формуванню мотивації до вивчення хімічних дисциплін. Акцентовано увагу як на теоретичних аспектах, так і на практичному впровадженні зазначених методів в освітній процес.

Методи. У процесі дослідження використано методи аналізу наукової літератури, узагальнення та систематизації у вигляді таблиць; метод анкетування, ранжування.

Результати. Конкретизовано тлумачення поняття «мотивація», яке визначено як процес, що спрямовує, регулює і активізує діяльність суб'єкта навчання, «професійна мотивація», яка представлена як єдність складових: пізнавальний інтерес до обраної професії, мотивація до вивчення хімічних дисциплін, загальна зацікавленість процесом пізнання; виокремлено

пріоритетні мотиви навчальної діяльності здобувачів під час вивчення хімічних дисциплін у процесі професійної підготовки майбутніх асистентів фармацевтів; описано теорію єдності мотивації та навчальної діяльності, дидактичні принципи: професійного спрямування, фундаменталізації, політехнізму, інтеграції, як вирішальні у виборі методів навчання, які формують або посилюють мотивацію до навчальної діяльності та здобуття фаху; наведено перелік таких методів навчання та їх класифікаційні групи: методи формування пізнавального інтересу, методи розвитку позитивного емоційного ставлення до навчання, методи формування обов'язку і відповідальності до навчання, методи психологічного впливу викладача.

Висновки. У процесі дослідження дійшли висновку, що для формування мотиваційної сфери майбутніх асистентів фармацевтів, насамперед, слід застосовувати методи, які ґрунтуються на принципі професійного спрямування, та групу методів психологічного впливу викладача на особистість здобувача. Важливе значення має комплексне поєднання методів.

Ключові слова: мотивація, професійна мотивація, хімічні дисципліни, асистент фармацевта, дидактичні принципи, методи навчання.

METHODS OF MOTIVATING EDUCATIONAL ACTIVITI IN CHEMISTRY CLASSES DURING THE PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE PHARMACY TECHNICIANS

Melnyk Oksana Fedorivna

Candidate of Pedagogical Sciences, Lecturer in Chemistry,

Zhytomyr Base Pharmaceutical Professional College

of Zhytomyr Regional Council

99 Chudnivska Street, Zhytomyr, 10005, Ukraine

e-mail: melnyk.ksenia@pharm.zt.ua

<https://orcid.org/0000-0001-8804-4312>

Abstract.

Objective. The article explores methods of motivation for learning and identifies the main factors contributing to the motivation to study chemical disciplines. It focuses on both theoretical aspects and the practical implementation of these methods in the educational process.

Methods. The research employed methods of literature analysis, generalization, and tabular systematization, alongside questionnaire surveys and ranking techniques.

Results. The article specifies the interpretation of the concept of «motivation», defined as a process that directs, regulates, and activates the activity of the learning subject, and «professional motivation», presented as a unity of components: cognitive interest in the chosen profession, motivation to study chemical disciplines, and general interest in the process of cognition. Priority motives for the learning activity of students studying chemical disciplines during the vocational training of future pharmacist assistants are highlighted.

The theory of the unity of motivation and learning activity is described, along with didactic principles: professional direction, fundamentalization, polytechnism, and integration – as decisive factors in selecting teaching methods that form or strengthen motivation for learning activities and professional development. A list of such teaching methods and their classification groups is provided: methods of forming cognitive interest, methods of developing a positive emotional attitude towards learning, methods of forming a duty and responsibility for learning, methods of psychological influence of the teacher.

Conclusions. The study concludes that to form the motivational sphere of future pharmacist assistants, priority should be given to methods based on the principle of professional direction, along with a group of methods involving the teacher's psychological influence on the student's personality. A comprehensive combination of methods is important.

Key words: motivation, professional motivation, chemical disciplines, pharmacist's assistant, didactic principles, teaching methods.

Постановка проблеми. Проблема мотивації навчальної діяльності завжди була і є в центрі уваги сучасної педагогічної науки. Без стійких мотивів до діяльності будь-який її вид є неефективним або неможливим. А якщо говорити про мотивацію навчатися в закладі фахової передвищої освіти за прикладною спеціальністю, до прикладу, асистент фармацевта чи лаборант медичний, від якості підготовки яких залежить здоров'я та життя людини, питання мотивації набуває першорядного значення.

Огляд наукової літератури дозволяє стверджувати, що на формування мотивації майбутніх фахівців суттєво впливає як заклад освіти, так і напрям підготовки, освітня програма і навіть конкретна освітня компонента, що вивчається. Тому визначена педагогічна проблема актуалізується по новому і вимагає конкретизації дотично до методів, які використовуються під час вивчення, зокрема, хімічних дисциплін.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема мотивації є досить дослідженою, про що свідчать численні доробки зарубіжних вчених: Дж. Аткинсона, Р. Бака, Дж. Брунер, Р. Гарднера, Є. Даффі, Дж. Девіса, В. Ламберта, А. Маслоу, S. Carola, Т. Холлідея, D. Pink та українських дослідників у сфері педагогіки і психології: І. Андрощук, Н. Арістової, С. Занюк, І. Зязюна, Т. Гаранчук, О. Карпової, В. Кириченка, З. Курлянд, О. Лавренюк, В. Манько, А. Маркової, В. Павленко, І. Патена, А. Скрипник, Є. Флорової та інших. Проте з огляду на глобальні виклики в сучасному суспільстві та в освіті, зокрема, структура мотиваційної сфери особистості трансформується від дії зовнішніх чинників. На мотивацію навчальної діяльності впливають різні фактори. Серед них є такі, які сприяють її підвищенню/формуванню, проте є ряд зовнішніх чинників, які є причинами зниження мотивації до повного небажання вчитися. Аналіз власного досвіду дозволяє стверджувати, що до таких чинників, поміж інших, належать: 1)

дистанційне навчання; 2) несприятлива безпекова ситуація, пов'язана з повномасштабним вторгненням; 3) невизначеність у майбутній перспективі працевлаштування.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми.

Структура мотиваційної сфери особистості до навчальної діяльності є гнучкою і динамічною, яка утворена не лише класичними складовими, а й компонентами, які суттєво залежать від зовнішніх чинників, рівня сформованості особистості, його потреб і спонук, видів, форм та методів навчальної діяльності. Тому дослідження мотивації та методів її формування під час професійної підготовки майбутніх фахівців конкретного профілю завжди буде актуальним і потребуватиме дослідження, зокрема, майбутніх асистентів фармацевтів під час вивчення саме хімічних дисциплін.

Формулювання цілей статті (постановка завдання).

Мета статті полягає у визначенні чинників та методів, які сприяють формуванню мотивації до вивчення хімічних дисциплін з огляду на зовнішні виклики сьогодення, що потребує виконання наступних завдань: 1) визначення провідних мотивів до вивчення хімічних дисциплін та навчання за освітньою програмою «Фармація» в цілому; 2) опис теорії єдності мотивації та навчальної діяльності; 3) висвітлення практичної реалізації методів мотивації до навчальної діяльності під час вивчення хімічних дисциплін.

Виклад основного матеріалу дослідження. Як відомо, мотивація – це сукупність причин та чинників, які ініціюють, спрямовують та підтримують поведінку людини. Мотивами можуть виступати інстинкти, уявлення, переконання, емоції та почуття у яких виражаються матеріальні, духовні, природні й культурні потреби людини [6, с. 42, 11, 12]. Мотивацію розглядають також як сукупність стимулів, що викликають активність індивіда і визначальну її активність, тобто систему чинників, детермінуючих поведінку; а також – процес утворення, формування мотивів, характеристика

процесу, який стимулює і підтримує поведінкову активність на певному рівні [10, с. 12].

У процесі дослідження ми користувалися класичним поділом мотивів на внутрішні і зовнішні [13, с. 183-184, 14, с. 38] з метою підвищення об'єктивності визначення провідних мотивів навчання здобувачів освіти. Внутрішня мотивація пов'язана з інтересом та зацікавленістю до виконання певної діяльності. Результати такої діяльності приносять людині внутрішнє задоволення, захоплення. Зовнішня мотивація передбачає очікування схвалення, певного виду заохочення або, навпаки, уникнення покарання, негативної оцінки, соціального неприйняття. Численні дослідження доводять, що результативність діяльності є вищою за умови включення внутрішніх мотивів. Проте зовнішня мотивація теж є вагомою спонукою до діяльності.

Враховували також класифікаційні групи мотивів, наведені в джерелах [3, с. 8]: 1) соціальні (усвідомлення соціального значення учіння, розуміння особистісно-розвивального значення процесу пізнання, потреба в розвитку світогляду і розуміння навколишнього світу, самореалізація в соціумі); 2) пізнавальні (інтерес до отримання знань, допитливість, прагнення до розвитку пізнавальних і творчих здібностей, отримання задоволення від інтелектуальної діяльності); 3) особистісні (почуття власної гідності, прагнення користуватись авторитетом серед однолітків, тощо).

В контексті нашого дослідження визначальною є теорія єдності мотивації на навчальній діяльності, відповідно до якої навчання майбутніх фахівців розглядається як засвоєння знань, єдність пасивного відтворення і активного впливу, як реєстрація моделюючих стимулів, як репродуктивні, спонукальні, мотиваційні процеси індивідуальної переробки інформації, накопичення індивідуального досвіду, як оволодіння навичками, взаємодія, спонукання, підкріплення [4, с. 18]. Теорія єдності мотивації і навчальної діяльності має важливе значення, бо вона тісно пов'язана з питаннями активізації, інтенсифікації, педагогічної оптимізації навчального процесу.

Виходимо з того, що важливим резервом мотиваційних ресурсів у процесі навчання є задоволення потреб (навчальних, професійних, комунікативних, пізнавальних) [15]. Розглядаємо потреби як стимулятори і джерела активної діяльності студента.

Потреби є різні і численні, навести універсальну систему їх класифікації практично неможливо. Американські вчені доводять, що будь-яка людина володіє трьома вродженими потребами: компетентністю в тій чи іншій галузі знань, автономією та спорідненістю з іншими людьми. Коли ці три потреби задоволені, ми – мотивовані, продуктивні та щасливі [8, 9]. Коли ж ними нехтують, наша мотивація, продуктивність та відчуття щастя швидко згасають. Навчальна діяльність є провідною у студентів, тому саме вона може і повинна виступати джерелом повного або часткового задоволення базових потреб. На нашу думку, процес навчання у фаховому закладі освіти доцільно спрямовувати на задоволення потреб, наведених А. Маслоу [7]: прагнення до досягнення майстерності, компетентності, незалежності, поваги, визнання, можливості соціальних контактів, спілкування, потреба мати гарантовану роботу, бути визнаним. Таким чином, мотивацію розглядаємо як процес, що спрямовує, регулює і активізує діяльність суб'єкта навчання.

Обираючи майбутню професію, студенти вже мають певну мотивацію займатися тією чи іншою діяльністю. Інтерес до професії та її опанування – це одні з найважливіших факторів успішного навчання студентів та професійного становлення. Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки майбутніх асистентів фармацевтів важливою складовою є хімічні дисципліни, під час опанування яких формується ряд загальних та професійних компетенцій. Таким чином, вивчення хімічних дисциплін має мотивувати здобувачів до навчальної діяльності як запорука успішного вивчення фахових дисциплін та становлення у професії.

Наведемо результати опитування здобувачів освіти. Респондентам (210 осіб) було запропоновано обрати 5 найбільш значущих мотивів серед 15-ти запропонованих, які спонукають навчатися за обраною спеціальністю, зокрема, під час вивчення хімічних дисциплін. Отримані результати наводимо у вигляді таблиці (табл. 1).

Таблиця 1.

Рівні значущості мотивів навчання під час вивчення хімічних дисциплін

Мотив	%	Класифікаційна категорія
Подобається як викладає педагог	57,9	Зовнішній
Люблю дізнаватися про щось нове	51,4	Внутрішній
Люблю проводити хімічні експерименти	45,8	Внутрішній
Подобається виготовляти ліки, а на хімії розвиваються базові експериментальні вміння.	42,1	Внутрішній
Професія фармацевта є престижною, а отримати диплом можна за умови вивчення усіх дисциплін, зокрема й хімічних	36,4	Зовнішній
Знання та вміння, які набуваються під час вивчення хімічних дисциплін, важливі у майбутній професійній діяльності.	35,5	Внутрішній
Гарні стосунки з викладачем	35,5	Зовнішній
Бажаю стати компетентним спеціалістом	33,6	Внутрішній
Навчання в цілому гарантує працевлаштування	33,6	Зовнішній
На хімічних дисциплінах формуються практичні навички, які є корисні у будь-якій діяльності	29,9	Внутрішній
Хімічні дисципліни примушують міркувати, мислити, розвивають.	22,4	Внутрішній
Хімічні науки сприяють розумінню та вивченню фахових дисциплін.	20,6	Внутрішній
Хочу бути ерудованою людиною	18,7	Внутрішній
Хімічні дисципліни впливають на збагачення знань про довкілля.	17,8	Внутрішній
Хімія розкриває мої здібності	13,1	Внутрішній
Хімічні дисципліни потрібно вивчати задля загального високого рейтингу	13,1	Зовнішній
Навчаюся, щоб не мати нарікань від куратора та викладачів	12,1	Зовнішній
Подобається розв'язувати хімічні задачі, писати рівняння реакцій, виконувати інші завдання.	7,5	Внутрішній
Вивчаю хімічні дисципліни, щоб за гарні результати отримати схвалення від батьків	4,2	Зовнішній
Бути хімічно грамотним престижно в молодіжному соціумі	4,0	Зовнішній

Джерело: власна розробка автора

Аналіз рівнів значущості та сформованості мотивів до вивчення хімічних дисциплін майбутніх асистентів фармацевтів дозволяє стверджувати, що найбільш значущими для респондентів є професійні мотиви, пов'язані з власним рівнем кваліфікації, особистими вподобаннями на перспективу працевлаштування, а також – соціальні, які відображують рівень престижності професії, можливість самореалізуватись в житті, досягти певного морального та матеріального задоволення. Проте мотивація до вивчення хімічних дисциплін не є досить високою, хоча не посідає останніх позицій. Це свідчить про визнання значення хімії для оволодіння професійними знаннями та вміннями, але не достатнім усвідомленням ролі і місця хімічних знань у майбутній професійній та практичній діяльності.

Респонденти не надають належного значення оцінці мотивів, які сприяють розвитку мислення, здатності до саморозвитку та самовдосконалення, розвитку творчих здібностей. Проте інтерес до процесу пізнання в цілому, цікавість до експериментальної складової хімії є важливими для студентів. Тому педагогам важливо максимально використати можливості хімічних дисциплін для формування чи посилення мотивації до навчання особливо в кризовий час.

Звертаємо увагу, що першу позицію займає мотив, що пов'язаний з професійним рівнем педагога, його ставленням до особистості здобувача, підходами до викладання. Тому є очевидним, що від методології, прийомів і технік, які використовуються під час навчання, залежить рівень мотивації як до вивчення хімічних дисциплін, так і до оволодіння спеціальністю в цілому.

Завдання викладачів полягає у виявленні потреб особистості, і, якщо потрібно, надати значущість тим об'єктам, які мають реальне значення для успіху навчання та професійної діяльності, тобто сформувані або підсилити відповідні потреби, які забезпечать соціальну та професійну реалізацію особистості.

Дослідження доводить, що на процес професійної підготовки майбутніх асистентів фармацевтів впливають, насамперед, мотиви, які базуються на інтересі до професії, оскільки ці мотиви пов'язані з метою не лише отримати диплом відповідного фаху, а й набути такого рівня компетентності, який дозволить успішно працевлаштуватися і бути конкурентоспроможним. Сукупність таких мотивів визначимо як *професійну мотивацію*. Стосовно навчальної діяльності здобувачів у системі фахової передвищої освіти професійну мотивацію розуміємо як сукупність чинників і процесів, які усвідомлено спонукають і направляють особистості до здобуття майбутньої професії. Професійна мотивація виступає як внутрішній рушійний чинник розвитку професіоналізму та особи, оскільки тільки на основі її високого рівня формування, можливий ефективний розвиток професійної і загальної культури.

На нашу думку, хімічні дисципліни, як фундаментальна основа розуміння фахових дисциплін, має широкі можливості для формування професійної мотивації. Професійна мотивація майбутніх асистентів фармацевтів має структуру, наведену на рисунку 1.

Рис. 1. Структура професійної мотивації майбутніх асистентів фармацевтів

Джерело: власна розробка автора

Практичний досвід засвідчує, що в процесі вивчення хімічних дисциплін потужним засобом мотивації до процесу навчання та майбутньої професійної

діяльності, активізації пізнавальної діяльності виступає професійне спрямування дисциплін, що вивчаються. Професійне спрямування розглядаємо як провідний дидактичний принцип, який передбачає спрямування змісту хімічних дисциплін на формування визначених галузевим стандартом компетенцій майбутнього спеціаліста, а також сприяє формуванню системи світосприйняття, світогляду, поглядів на природу, суспільство, світ у цілому та власне місце у цьому світі.

У процесі вивчення хімічних дисциплін принцип професійного спрямування передбачає поглиблене вивчення матеріалу, який є основою для розуміння технологічних процесів та є базовою основою інших професійних знань; розробку практичних завдань і ситуацій, які моделюють виробничі ситуації, розрахунки тощо; підбір тематики для науково-дослідницької діяльності студентів, тісно пов'язаної з майбутньою професією; підбір форм та методів проведення позакласних заходів, які б максимально унаочнювали майбутню професійну діяльність.

На підставі здійсненого аналізу визначаємо *принцип професійного спрямування* як такий, що забезпечує опанування фундаментальними теоретичними основами хімічних наук, практичними вміннями, навичками, необхідними для вивчення фахових дисциплін та формування професійної компетентності майбутніх асистентів фармацевтів; професійної і загальної культури особистості.

Вагоме значення для формування професійної мотивації в контексті проблеми дослідження мають також інші специфічні дидактичні принципи фахової передвищої освіти: фундаменталізації, політехнізму, інтеграції.

Принцип фундаменталізації пов'язаний з поглибленням загальноосвітньої, загальнонаукової та загальної професійної підготовки, яка сприяє формуванню професійної мобільності фахівця, його здатності не тільки до підвищення свого професійного рівня, а й до швидкої зміни

професії, адаптації до умов, які швидко змінюються, набуття нових знань та навичок, широту загального і професійного світогляду [15].

Принцип політехнізму є одним з важливих принципів професійної освіти, якій сприяє розширенню спектру професійних можливостей фахівця, загальної ерудиції і, таким чином, зростанню професійної компетентності, конкурентоспроможності [15]. Цей принцип передбачає відповідність змісту освіти головним напрямам розвитку науки і техніки; організацію навчального матеріалу як цілісної системи взаємопов'язаних знань; тісний взаємозв'язок матеріалу, що вивчається, з майбутньою професійною діяльністю та практичною діяльністю в цілому.

Принцип інтеграції реалізується через внутрішню дисциплінарну інтеграцію кожної природничої дисципліни (чітка логіко-змістова структура навчального матеріалу) та через дисциплінарну інтеграцію між фундаментальними природничими та фаховими дисциплінами. До найважливіших інтегральних завдань будь-якої дисципліни належать: забезпечення реального внеску кожної дисципліни у методологічну, теоретичну і технологічну підготовку студента до майбутньої професійної діяльності; цілісне і спрямоване формування і розвиток потреб та вмінь використати науковий зміст кожної дисципліни, забезпечення мотивації до вивчення всіх дисциплін; розвиток інтегрального мислення, інтелекту [2, 5].

Виокремлені, як пріоритетні, дидактичні принципи навчання зумовили застосування методів, форм, педагогічних прийомів вивчення хімічних дисциплін, які суттєво впливають на процес формування професійної мотивації.

Таблиця 2.

Методи формування професійної мотивації під час вивчення хімічних дисциплін

№ з/п	Класифікаційна група	Характеристика групи методів	Методи
1.	Методи формування пізнавального інтересу	Методи, спрямовані на посилення мотивації до процесу пізнання в цілому, вивчення фахових дисциплін під час опанування знань з хімії на основі принципу професійного спрямування. Переважний вплив – на когнітивну складову.	<p>Метод створення проблемних професійних ситуацій, метод проектів, навчальні дискусії, ділові та імітаційні ігри, дослідно-пошукові методи (розв'язування експериментальних завдань), лабораторні досліді (реальні та віртуальні), метод «карусель», евристична бесіда, лекція з кроками, проблемна лекція, інтерактивні методи: «асоціативний куш», «вільна кафедра», «вільний мікрофон», «подвійне кільце Сократа», «антивірус», складання сенканів, ребусів, кросвордів</p> <p>Значно посилюють мотивацію нетрадиційні форми навчання: конференції, прес-конференції, змагання (брейн-ринг, марафон, вікторина), творчі майстерні, круглі столи, квести, виставки-презентації; науково-дослідницька робота, яка має професійне спрямування.</p>
2.	Методи розвитку позитивного емоційного ставлення до навчання	Методи, спрямовані на емоційну складову, викликають захоплення, подив, радість, невдоволення тощо	<p>Метод створення ситуацій емоційних переживань, ситуацій успіху; методи позитивного та негативного стимулювання: зауваження, схвалення, створення рейтингу, призи і подарунки, штрафні бали, додатковий рейтинг; метод новизни та інтриги, цікавих аналогій; метод контрольованого прояву власних емоцій педагога; метод рефлексії, емоційної розрядки</p>
2.	Методи формування обов'язку і відповідальності до навчання	Група методів, спрямованих на активізацію самоуправлінських механізмів особистості:	<p>Демонстрація значимості отриманих знань для майбутньої професійної і практичної діяльності; метод рейтингової оцінки навчальних досягнень (передбачає чіткі критерії); метод</p>

		самоконтролю, самоорганізації, самоосвіти	особистого включення; самостійного пошуку та обробки інформації; виконання завдань різнорівневої складності; робота в команді, в парі, коли визначені конкретні обов'язки і межі відповідальності кожного учасника
3.	Методи психологічного впливу викладача	Методи, які сприяють створенню комфортного соціально-психологічного клімату під час навчання	Навіювання, переконання, обговорення, аналогії, співробітництво і співпраця, співставлення, порівняння особистісного зростання, позитивне підкріплення, підтримка ініціативи

Джерело: складено автором на основі [1, с. 28-30].

Застосування запропонованих методів значно підвищує мотивацію до вивчення хімічних дисциплін і, таким чином, набуття компетенцій та професійно важливих якостей особистості для майбутнього асистента фармацевта. Враховуючи виклики сьогодення доцільно посилювати емоційну та психологічну складові навчального процесу для переключення фокусу внутрішнього стану особистості, а також застосовувати творчі завдання професійного спрямування, які активізують процес мислення, підвищують інтерес, формують допитливість та позитивне ставлення до процесу навчання.

Висновки. Проведене дослідження дозволило виявити найбільш важливі мотиви навчальної діяльності здобувачів коледжу під час вивчення хімічних дисциплін, серед яких в пріоритеті є як зовнішні («подобається як викладає викладач», «навчання в цілому гарантує працевлаштування», «професія фармацевта є престижною, а отримати диплом можна за умови вивчення усіх дисциплін, зокрема й хімічних»), так і внутрішні («подобається виготовляти ліки, а на хімії розвиваються базові експериментальні вміння», «бажаю стати компетентним спеціалістом», «люблю проводити хімічні експерименти»). З огляду на виявлену значимість мотивів слід добирати такі методи навчання, які сприяють формуванню і посиленню таких мотивів. Важливе значення мають методи, що ґрунтуються на принципі професійного

спрямування, поряд з тим, зважаючи на важливість особистості педагога для здобувачів, першорядного значення набувають методи психологічного впливу викладача. Комплексне поєднання наведених методів, на нашу думку, дозволить досягти максимального результату у процесі формування мотиваційної сфери особистості.

Подяки: Немає.

Список використаних джерел:

1. Піддячий В.М. Мотивація до здійснення професійного саморозвитку майбутнього вчителя. Освіта та педагогічна наука, № 2 (163), 2014. С. 41-47.
2. Занюк С. С. Психологія мотивації: навчальний посібник. Київ: Либідь, 2022. 304 с
3. Іллін Є. П. Мотивація і мотиви. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2018. 512 с.
4. Кісіль З.Р., Швець Д.В. Мотивація діяльності людини: Навчальний посібник у схемах, таблицях, коментарях. Одеса: Видавництво ОДУВС, 2023. 154 с.
5. Сивицька І.Г., Синиченко А.В. Мотивація як провідна рушійна сила активізації діяльності персоналу підприємства. Економіка і організація управління. №4 (40), 2020. С. 178-186.
6. Циганчук Т.В. Мотиви навчальної діяльності. Освіта та розвиток обдарованої особистості. №11 (42), 2015. С. 37-41.
7. Кочарян О.С. Структура мотивації навчальної діяльності студентів: навчальний посібник. Харків: Національний аерокосмічний університет М.Є. Жуковського, 2011. 40 с.
8. Левченко Т.І. Розвиток освіти та особистості в різних педагогічних системах: [монографія]. 1-е видання. Вінниця: Вид-во «Нова книга», 2002. 512 с.

9. Курлянд З.Н. Теорія і методика професійної освіти: навчальний посібник. Київ: Знання, 2012. 390 с.
10. Carol, S. Dweck, Self – Theories: Their Role in Motivation, Personality, and Development (Philadelphia: Psychology Press, 1999), 17, 1999.
11. Pink, D. Drive: The Surprising Truth About What Motivates Us. New York: Riverhead Books, Penguin Group (USA) Ink, 2009.
12. Maslow, A.H. Motivation and Personality. New York: Harpaer & Row. 1954.
13. Гуревич Р.С. Інтеграція наукових знань у підготовці майбутнього вчителя технологій. Науковий часопис НПУ ім. М.П. Драгоманова. Серія 5. Пед. науки: реалії та перспективи. Вип. 5, 2015. С. 97-103.
14. Луговська Е.М. Трансформація й інтеграція фахових знань та вмінь як умова формування фахової компетентності майбутніх техніків-механіків агропромислового виробництва. Наукові записки НГУ ім. М. Гоголя. Психолого-педагогічні науки, № 5, 2013. С. 167-173.
15. Артюшина М.В. Методи і прийоми мотивування і стимулювання навчальної діяльності студентів. Вісник Житомирського державного університету. Педагогічні науки. Вип. 3 (69), 2013. С. 25-32.